



## Yttrande över fördjupad översiktsplan Örnsköldsviks centralort

### Bakgrund

Örnsköldsviks kommun har upprättat ett förslag till en fördjupad översiktsplan över centralorten. Översiktsplanen är utställd för granskning enligt 3 kapitlet 12 § plan- och bygglagen (2010:900). Länsstyrelsen yttrade sig 21 november över samrådsversionen av planförslaget.

Enligt 3 kapitlet 16 § plan- och bygglagen ska länsstyrelsen under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Detta granskningsyttrande utgör statens samordnade syn på förslaget och ska ingå som en del i den blivande översiktsplanen.

Av yttrandet ska det framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

### Förhållande till kommunomfattande översiktsplan

Örnsköldsvik har en kommunomfattande översiktsplan som antogs 2012. I och med framtagandet av den fördjupade översiktsplanen över centralorten så upphävs bestämmelserna i den kommunomfattande och ersätts av den aktuella fördjupningen. Den fördjupade översiktsplanen kommer att ersätta bestämmelserna för centralorten som anges i den kommunomfattande översiktsplanen. Den aktuella fördjupande översiktsplanen över centralorten kommer dessutom att ersätta tidigare fördjupningar för Själevad (2007), Centrum (2005), Inre hamnen (2002), Norra industriområdet (2002) och E4 genom Örnsköldsviks centralort (1993).

### Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen ser positivt på framtagandet av den fördjupade översiktsplanen över Örnsköldsviks centralort. Kommunen redovisar på ett tydligt sätt hur de vill att centralorten ska utvecklas och den fördjupade översiktsplanen är en värdefull vägledning för kommande exploateringar. Den fördjupade översiktsplanen är strukturerad och tydlig och i kombination med den digitala kartan över den

föreslagna markanvändningen ges en överskådlig bild av den kommande utvecklingen av centralorten.

Länsstyrelsen anser att det är bra att kommunen verkar för att minska biltrafiken genom centralorten genom att genomföra åtgärder som syftar till att få fler att välja att cykla, gå eller åka kollektivt. Detta ligger även i linje med arbetet för en hållbar miljö och är ett viktigt instrument för att minska luftföroreningarna i centrum inom en överskådlig framtid.

De synpunkter som framkom under samrådet har till stora delar beaktats av kommunen och tillgodosetts i den fördjupade översiktsplanen. Länsstyrelsens kvarstående synpunkter rör främst hantering av riskavstånd för farligt gods och miljö kvalitetsnormer för vatten.

Länsstyrelsen anser att det finns oklarheter gällande bedömningen av riskavstånd till väg och järnväg. Örnsköldsviks kommun har använt sig av riktlinjer från både Stockholms och Norrbottens län, det saknas dock ett resonemang kring hur dessa kan tillämpas utifrån Örnsköldsviks lokala förutsättningar. Länsstyrelsen anser vidare att ett generellt ställningstagande kring hur kommunen ska hantera nya verksamheter, alternativt förändring av befintliga, kan läggas till i den fördjupade översiktsplanen.

Länsstyrelsen finner att en översiktlig beskrivning av vilka de viktigaste utmaningarna för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten med fördel kan läggas till i planen. Miljökonsekvensbeskrivningen har efter samrådet reviderats där viss information från samrådsversionen strukits till den nu liggande konsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsen efterfrågar en motivering till borttagandet av informationen kring aktuell vattenstatus som fanns i en tabell i samrådshandlingen.

## Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden

### Riksintressen

I samrådsredogörelsen påpekade länsstyrelsen att det vore fördelaktigt om översiktsplanen kompletterades med förslag på markanvändning eller riktlinjer för att stärka värdena hos berörda riksintressen. Länsstyrelsen anser att detta hade tydliggjort på vilket sätt kommunen beaktar berörda riksintressen. Länsstyrelsen bedömer dock att planerad markanvändning följer berörda riksintressens värden.

#### *Riksintresse friluftsliv*

Kommunen har efter samrådsversionen lagt till en beskrivning av värdet för Höga kusten-leden som är ett utpekat riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalkens tredje kapitel. I värdebeskrivningen skulle ett förtydligande gällande hur riksintresset tas tillvara i planeringsinriktningen kunna läggas till. Länsstyrelsen anser dock att kommunen i stort jobbar utifrån de nationella friluftspolitiska målet och ser ingen konflikt mellan riksintresse för friluftsliv och den planerade markanvändningen.

#### *Riksintresse för totalförsvarets militära del*

Efter samrådet har kommunen gjort vissa revideringar i avsnittet gällande riksintressen. Bland annat har en rubrik gällande riksintresse för Försvarsmakten lagts till och inriktningen har kompletterats med att försvarsmakten ska kontaktas

avseende alla ärenden gällande höga objekt (högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse, och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse). Kommunen redovisar på ett tydligt sätt vilka riksintressen som finns inom planområdet både i form av kartunderlag samt en kortare beskrivning av respektive riksintresse.

#### *Riksintresse för kommunikation*

En omdragning av E4 genom Åsberget är utpekat som ett riksintresse för kommunikation, vilket också tydligt beskrivs i den fördjupade översiktsplanen. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen beaktar riksintresset i sin planeringsinriktning för centralorten och tar hänsyn till den planerade Åsbergstunneln gällande exploatering och förändring av befintlig bebyggelse.

#### *Riksintresse för kulturmiljö*

Arnäsbacken är ett fornlämningsområde för kulturmiljövård som är utpekat som riksintresse och är beläget inom centralorten. Det pågår för tillfället en översyn av riksintresse för kulturmiljövård i Örnsköldsvik för att revidera motiven och gränsdragningen av riksintresset. Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att det är rimligt att invänta Riksantikvarieämbetets beslut angående Arnäsbacken innan ändringarna läggs till i översiktsplanen.

#### *Riksintresse för Godstrafik, sjöfart och hamnar*

Enligt inriktningen i den fördjupade översiktsplanen ska kommunen verka för att Örnsköldsviks hamns riksintresse ska begränsas till delar som är av riksintresse för sjöfarten istället för att omfatta hela Örnsköldsviksfjärden till Bonässund. I samrådsskedet yttrade sig Trafikverket om att det är Trafikverket Region Mitt som i dialog med Trafikverket nationellt prioriterar vilka riksintressen som ska preciseras. Örnsköldsviks kommun kommer att föra samtal med Trafikverket gällande både riksintresset och infrastrukturutredningen.

### **Miljö kvalitetsnormer**

#### *Miljö kvalitetsnormer för vatten*

Länsstyrelsen finner att en översiktlig beskrivning kring vilka de viktigaste utmaningarna för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten hade varit värdefull att ta med i översiktsplanen.

Efter samrådet har viss revidering skett i konsekvensbeskrivningen där bland annat den särskilda textruta i samrådshandlingens MKB under avsnittet 5.7.4 ”Genomförandet av den fördjupade översiktsplanen bedöms kunna medföra betydande miljöeffekter avseende aspekten vatten, recipienter och vattentäkter” tagits bort till den nu liggande utställningshandlingen. Länsstyrelsen efterfrågar en motivering till borttagandet av denna information.

Den samlade miljöskulden som avses i länsstyrelsens samrådsyttrande var tänkt att förstås som större än enbart den belastning av vattenmiljön som förorenade områden innebär. Denna belastning är givetvis betydelsefull, men även andra former av belastning/påverkan som fysiska förändringar av vattenmiljön och övergödning

kan anses ingå i den samlade miljöskulden. Det hade därför varit önskvärt att dessa problemområden för vattenmiljön hanterades i översiktsplanen, i synnerhet mot bakgrund av att informationen kring aktuell vattenstatus som fanns i tabell i samrådshandlingen nu strukits. Den åtgärd att sammanställa vad som är utfört och vad som saknas för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten (s. 48) som kommunen avser genomföra är positiv och angelägen och kanske kan ses som skäl att inte fördjupa informationen i själva översiktsplanen, men detta bör då tydligt framgå i miljökonsekvensbeskrivningen.

#### *Miljökvalitetsnormer för luft*

Efter samrådet har kommunen lagt till en hänvisning till miljökonsekvensbeskrivningen där mer detaljerad information kring luftkvalitén i Örnsköldsviks centrum ges. Konsekvensbeskrivningen har kompletterats med konkreta åtgärder som sker i kommunen för att förbättra luftkvalitén. Kommunen har sedan tidigare ett åtgärdsprogram för partiklar och ett för kvävedioxid är underframtagande. Länsstyrelsen anser att kommunen genom kompletteringar i konsekvensbeskrivningen redovisar konkreta åtgärder för att förbättra luftkvalitén på ett tillfredsställande sätt. Det är även positivt att kommunen verkar för att minska biltrafiken genom att uppmana fler att gå, cykla eller välja kollektivt resande.

#### **Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge**

Inget nytt ställningstagande gällande LIS-områden har gjorts i och med den fördjupade översiktsplanen. De områden som berörs av LIS finns redovisade i den digitala kartan på kommunen hemsida men kan med fördel även redovisas i form av en karta i den fördjupade översiktsplanen.

#### **Mellankommunala intressen**

Efter samrådet har kommunen relaterat översiktsplanens koppling till den befintliga utvecklingsstrategin och de tre övergripande målen i den. Den fördjupade översiktsplanen beskriver på ett konkret och tydligt sätt kommunens roll i regionen och hur planens inriktning relaterar till utvecklingsstrategins mål.

#### **Hälsa, säkerhet och risker för olyckor, översvämning och erosion**

##### *Farligt gods*

Efter samrådet har kommunen omarbetat en del av innehållet som rör farligt gods och vissa motsägelser i texten har tagits bort. Länsstyrelsen anser dock att det fortsättningsvis finns en del oklarheter gällande bedömningen av skyddsavstånd till väg och järnväg. Kommunen har använt sig av riktlinjer från Stockholms län gällande riskhanteringsavstånd från vägar där farligt gods transporteras samt riktlinjer hämtade från Norrbottens län gällande riskhanteringsavståndet från järnväg. Länsstyrelsen skulle vilja se ett resonemang kring hur dessa riktlinjer är tillämpliga utifrån de lokala förutsättningarna i Örnsköldsvik och varför man valt att använda sig av just dessa.

Vissa av de utpekade utvecklingsområdena ligger i anslutning till järnvägen som är transportled för farligt gods. Det vore därför önskvärt att det i miljökonsekvensbeskrivningen redovisas i vilken omfattning sträckan trafikeras i dagsläget och om det förväntas ske en framtida ökning av tågtrafiken.

### *Risker i samband med exploatering i närhet till vägar*

Kommunen skriver att särskild hänsyn ska tas till de verksamheter som bedrivs i Domsjö verksamhetsområde, Järveds oljehamn och Svedjeholmen ifråga om riskhanteringsavstånd till industrier. Inriktningen för rikshanteringsavståndet är dock endast kopplat till Domsjös verksamhetsområde. Länsstyrelsen anser att ett generellt resonemang kring hanteringen av nya verksamheter, alternativt förändring av befintliga, med fördel kan läggas till i den fördjupade översiktsplanen.

### *Buller*

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har som åtgärd i översiktsplanen att genomföra bullermätningar och bullerkarteringar för centralorten. Inriktningen säger att bullerfrågan ska uppmärksammas tidigt i all trafik – och bebyggelseplanering. Det är även positivt att kommunen i utställningshandlingen lyfter arbetet med att verka för minskad biltrafik genom de centrala delarna av Örnköldsvik som en konkret åtgärd. I konsekvensbeskrivning finns flera planerade åtgärder för att minska bullret beskrivna, bland annat att kommunen avser att ta fram en trafikstrategi. Länsstyrelsen anser att trafikstrategin kommer att bli ett värdefullt planeringsunderlag inför framtida exploatering.

### *Klimatanpassning*

Kommunen har lyft in vikten av klimatanpassning i den fördjupade översiktsplanen och redovisar tre konkreta åtgärder kopplade till arbetet med klimatanpassning. Dessa åtgärder är bland annat att ta fram en skyfallsanalys för centralorten samt att kartlägga riskområden för ras och skred. Länsstyrelsen anser att dessa underlag bör tas fram skyndsamt då det är en värdefull grund för att bedöma lämpligheten av kommande exploateringar och dess påverkan.

## **Övriga synpunkter**

### *Energi*

I samrådsskedet lämnade Svenska kraftnät synpunkter gällande hur energifrågan hanterades i den fördjupade översiktsplanen. Kommunen har sedan dess reviderat avsnittet för "energi" och inriktningen gör nu gällande att förutsättningarna för anslutning till fjärrvärme – och fjärrkylennätet beaktas vid lokalisering av ny bebyggelse. Svenska kraftnät anser dock att kommunen tydligare kan redogöra för hur det framtida elbehovet i kommunen planeras för och beaktas. Länsstyrelsen anser att energifrågan har stor tyngd och att kommunen med fördel kan ta med sig synpunkterna gällande redovisning av elbehovet till arbetet med den kommunomfattande översiktsplanen.

### *Kulturmiljö*

Kommunen har som åtgärd i den fördjupade översiktsplanen att ta fram en kulturmiljöstrategi som ska revideras varje mandatperiod. Länsstyrelsen anser att innehållet i nämnda kulturmiljöstrategi skulle kunna preciseras då det är oklart om det är ett kulturmiljöprogram som åsyftas eller ett annat strategidokument kopplat till kulturmiljö. Länsstyrelsen vill påpeka att utformandet av ett strategiskt dokument för hanteringen av kulturmiljö bör ske så att det fungerar vägledande för planeringsarbetet och ha en tydlig ambition gällande bevarande och utveckling av kulturmiljön.

### *Kommunikation*

Det bör förtydligas att det är regeringen som fattar finansieringsbeslut för nationella infrastrukturåtgärder. Det är värt att belysa att det är Trafikverket som tillsammans med bl.a Örnköldsviks kommun tar fram underlag inför kommande revidering av nationell plan, men beslut om finansiering ligger hos regeringen.

*Näringsliv/Tillväxt/Verksamheter/Handel*

Överhörnäs är utpekad som ett lämpligt område för verksamhet. Det borde dock framgå tydligare i den fördjupade översiktsplanen att ingen näringslivsutveckling kan ske innan man vet var en framtida trafikplats ska ligga.

Detta beslut har fattats en enhetschef Stina Pettersson efter föredragande av planhandläggare Mi Berglin.

**Kopia via e-post:**

Deltagande myndigheter

Deltagande handläggare